

Pjäs att hyra som diskussionsunderlag

Bengt Bratt och Roland Jansson.

Mottagningen. Regi: Gunilla Nyroos. I rollerna: Susanne Lindberg, Jakob Isberg, Ulrika Lindberg, Helen Lindahl och Sebastian Höglund

Katarina Strand Brodd, barnläkare och neonatolog, Akademiska Barnsjukhuset i Uppsala.

|| Pjäsen »Mottagningen« hade premiär på teater Giljotin i Stockholm den 16 september 2005. Efter nio dagars föreställning där gav sig ensemblen ut på turné.

Man kan boka denna föreställning för att använda den t ex som bakgrund till diskussioner. Jag kan väl tänka mig att den är en förträfflig utgångspunkt för diskussioner under planeringsdagar på t ex vårdcentraler, kirurgmottagningar eller på läkarföreningsmöten. Pjäsen presenteras av Teater Granit, Crafoordsvägen 14, 113 24 Stockholm. Info: 08-7837728, info@tagegranit.nu. Läs mer på www.tagegranit.nu

Kärlek, jämställdhet och läkarrollen

Programbladet berättar att pjäsen handlar om »familjen, jämställdheten och kärleken«. »Och naturligtvis läkarrollen«, tänker jag efter föreställningen, – eller kanske »det är synd om människorna men det finns allt lite hopp«.

Mottagningen, där doktor Anna arbetar, inryms i en vårdcentral i en problemfört där varken BMWar eller läkare vistas annat än för tillfälliga ärenden. Anna är i 30-årsåldern, välartad, duktig och med ett starkt engagemang för sina patienter. Men hon är trött.

Jag anar att hon känner sig besviken och lite lurad. Av vad är mera oklart – kanske av själva livet. Det hon trots på som en härlig och berikande livsstil som läkare har visat sig vara slitigt och splittrat med ständigt nya krav från patienter och arbetsgivare och ett privatliv som inte riktigt går ihop. Privatlivet är i första hand maken Ove, en glad, naiv och aningslös f d byggnadssnickare som gjort en rejäl klassresa och nu är välbärgad fastighetsägare. Paret är barnlöst, något som är en laddad fråga.

Scenen: en mottagning efter arbetet ...

Denna fredageftermiddag sitter Anna ensam kvar på en öde och tyst mottagning. Hon dikterar häglöst dagens sista journaler – och det är inga särskilt spännande eller heroiska insatser hon berättar om för diktafonen.

Men på ett par minuter förändras situa-

tionen fullständigt. Ove ringer och skramlar glatt med Systemkassen i luren. Han ska laga lammstek till deras fredagsmiddag med goda vänner och vill börja ha lite roligt, helst nu, och tänker därför komma för att hämta hem Anna från jobbet. Men innan Ove hinner upp i trappan har Jessica och Berit lyckats ta sig in genom den olåsta dörren. Jessica är en lite sliten, ung kvinna som slagit sig i ansiktet och bröstet efter att ha gått in i en öppen dörr. Berit är hennes rekorderliga grannfru. Berit har varit med om en hel del under sina tre äktenskap med miss-handlande män, där i varje fall två var »grymt« charmiga ända tills de började slåss. Hon lämnade dem och tog med sig de tre barnen. Hon tänker inte bli bitter, men hon har utvecklat ett rejält sarkastiskt förakt för alla män.

Doktor Anna försöker först skicka Jessica med sitt vältaliga sällskap vidare till Akuten. Vårdcentralen är ju faktiskt stängd. Men snart är doktorn alldeles för engagerad för att fullfölja den tanken. Dessutom verkar hon bestämma sig för att hon kan – och ska – lösa hela problemet. Hon förstår omedelbart att Jessica inte alls travat in i en öppen dörr.

Så börjar historien. Snart dyker också självaste skurken upp, maken Christer den förskräcklige, som visar sig vara en alldeles vanlig och schysst kille. En finlemmad, ljushårig och osäker gjuteriarbetare, som under senaste året tvingats se sin hustru växa om honom och ut ur rollen som beroende hemmafru och mamma.

Vi förstår att Jessica varit flitig med att håna honom med hjälp av sitt nya »skolspråk«. Dessutom blir han alldeles för ofta hånad på jobbet av sina tidigare trav- och roadracingspolare som – åtminstone i grupp – anser att kvinnor är något mannen har en självklar rätt att sätta (sig) på. Kvinnan ska vara hemma med mat, städning, ungar och vara glad och nöjd med det.

Övertygande skådespelari

När vi kommit så här långt in i föreställningen börjar jag bli lite orolig för att allt ska bära iväg i klichéer och övertydeligheter. Av det blir dock intet. Trots de nästan karikerade rollfigurerna och en

Foto: MÅRA STRAND

Ensemblen ställer upp på bild efter premiären. Gissa vem som gestaltar den engagerade vårdcentralsläkaren i problemförorten. Skådespelarnas namn från vänster: Sebastian Höglund, Helen Lindahl (doktor Anna), Ulrika Lindberg, Susanne Lindberg och Jakob Isberg.

lätt orealistisk händelseutveckling i inledningen balanseras det hela med en tilltagande nyansering och värme. Sakta börjar jag förstå dem alla, och ingen är bäst – eller ens bra, men alla är verkliga och de kämpar på så in i norden.

Skådespelarprestationerna är genomgående utomordentliga, helt utan tendens till överspel eller patetik. Kanske är jag mest imponerad av Jakob Isbergs gestaltning av den tilltufsade, misshandlande Christer. Det känns nästan lite andäktigt när han utan åthävor, sakta men säkert, får oss alla i salongen att börja förstå och till och med tycka om honom.

Empati en merit?

Efter föreställningen är jag riktigt glad. Jag tror att det kan gå bra för de här människorna. Det finns så mycket hopp invävt. Jag är faktiskt mest orolig för doktor Anna. Hon riskerar snart att krossas under sin egen ansvars- och arbetsbörda. Hjälp henne någon!

Dessutom undrar jag om det ska behöva vara så att vara läkare – att leva med en eld som brinner för alla men som slutar med att man bränner ut sig själv? Är detta speciellt för kvinnliga läkare? Är det felriktad energi att engagera sig och »ta hand om«?

Vill inte våra patienter ha doktorer som är vårdande och lyssnande? Vill inte våra huvudmän ha läkare som är uppskattade för sina empatiska och omvårdande sidor? Kan då inte empati och förmåga till helhetssyn på patienterna vara en merit och spetskunskap, rentav lönegrundande? Arbetsförhållanden kanske kan anpassas även till dessa läkares arbetssätt? Eller? •